

115 . Făgăraș | Județ: Brașov | Punct: Cetate | Anul: 2011

Anul: 2011

Cod RAN: 40287.04

Perioade: Evul Mediu, Monumente - Restaurare

Epoci: Evul Mediu, Monumente Restaurare

Tipuri sit: descoperire funerară, amenajare/construcție

Categorii sit: Apărare (construcții defensive), Domestic

Autori: Gabriel Izdrăilă, Daniela Veronica Marcu-Istrate, Iulian Șchiopu

Instituții: SC Damasus SRL Brașov, SC Damasus SRL Brașov, Muzeul Țării Făgărașului "Valeriu Literatu", Făgăraș

Raport

Municipiul Făgăraș este amplasat în depresiunea Făgăraș, în apropiere de poalele nordice ale munților Făgăraș, pe malul stâng al râului Olt. Cercetări arheologice ample au fost realizate în anii 60-70, iar sondeaje în curtea exterioară au mai fost făcute în 1998, sub coordonarea dr. Daniela Marcu.

În perioada 07-22 iulie 2011, a fost realizată o cercetare arheologică în incinta II, în vederea obținerii unor informații de ordin tehnic necesare întocmirii documentației de restaurare, în punctele indicate de arhitecți.

Cercetarea a fost axată pe latura de est a incintei II, în Corpul de Gardă, pe bastionul Pană și pe bastionul Tomori. Astfel au fost realizate un număr de 7 sondeaje arheologice, numerotate de la 1 la 7, după cum urmează: S.1 a fost trasat pe bastionul Tomori (bastionul de SE), cu dimensiunile de 2 x 2 m. S.2 a fost amplasată pe bastionul Pană (bastionul de NE) cu dimensiunile inițiale de 1,7 x 1,5 m; S.3 a fost trasată în jumătatea sudică a corpului de gardă colțul de NV al încăperii, cu orientarea V-E; S. 4 a fost trasată în încăperea de pe latura de NE, încăpere situată sub accesul care se face din curtea incintei II spre Bastionul Pană. Dimensiunile sondajului au fost de 2,6x1,30 m, orientat N-S, perpendicular pe laturile de N și de S ale încăperii; S.5 a fost trasată la parterul jumătății nordice a corpului de gardă. Dimensiunile sunt de 1,5 x 1 m, orientată V-E; S.6 a fost trasată în jumătatea sudică a corpului de gardă, în exteriorul clădirii, perpendiculară pe al cincilea stâlp de boltă (de la S spre N), aflat în exteriorul clădirilor corpului de gardă. Unitatea de cercetare a avut dimensiunile de 3 x 1,5 m, orientată aproximativ V-E; S.7 a fost trasată în interiorul primei încăperi, a corpului de gardă, aflată la S de intrarea în cetate. Unitatea de cercetare a avut dimensiunile de 1,5 x 1,6 m, perpendiculară pe stâlpul de SV al încăperii, fiind orientată N-S.

Bastionul Tomori (colțul de SE).

Aici a fost trasată secțiunea S.1. Scopul a fost acela de a surprinde extradossul de boltă al unei încăperi aflate la parterul bastionului. Pentru acest sector cota 0,00 m a fost stabilită la nivelul inferior de la a doua fereastră (de la est spre vest) de pe latura de sud a bastionului. Cercetarea a fost efectuată până la cota de - 4,08 m. Până la acest nivel nu a fost identificat extradossul de boltă, concluzia fiind aceea că în mijlocul bastionului nu a fost prevăzută o încăpere. Între cotele de - 3,92 - 4,08 m a fost atins un nivel de lut negru, compact, ce are în compoziție puțin pigment de cărbune și mortar. Acest nivel este suprapus de o serie de straturi, care fac parte din umplutura bastionului. Nivelul de călcare actual se află situat între cotele de - 1,20 - 1,34 m, cu o pantă ce coboară de la sud spre nord.

Bastionul Pană (colțul de NE).

Aici a fost trasată unitatea de cercetare S.2. Scopul acesteia a fost acela de a identifica extradossul de boltă al încăperii care se află la parterul bastionului. Pentru acest sector, cota 0,00 m a fost stabilită la nivelul inferior al ferestrei (prima de la vest spre est) de pe zidul nordic al bastionului. În acest sector extradossul de boltă a fost identificat la cota de - 2,18 m și a fost numerotat Z.2. Bolta este din cărămidă, legată cu un

mortar albicios, cu mult var și nisip. Pe extradosul bolții se găsește un mortar cu o grosime de aproximativ 1-2 cm, albicios, cu mult nisip și var. La est, bolta se sprijină pe Z.1, zidul care delimitează încăperea de la parter. Zidul 1 este construit din cărămidă, orientat NE - SV, cu o grosime de 1,40 m. La est de zid nu a fost identificată o altă încăpere, până la cota de - 3,10 m. Cercetarea s-a oprit într-un nivel de moloz gălbui. Pe fața estică a zidului a fost identificat un decroș cu o lățime de 0,28 m, situat la cota de - 2,76 m. Bolta este suprapusă de un lut gălbui, afânat. La est de Z.1, situația stratigrafică este asemănătoare. Decroșul zidului 1 este acoperit de un strat de moloz. Cel mai probabil este un nivel de umplere a spațiului rămas între încăperile de pe latura de E și SE a bastionului. Suprafața bastionului este acoperită cu o placă de beton peste care s-a intervenit cu o placă de mozaic.

Cercetarea din interiorul clădirilor de pe latura estică a incintei II. Corpul de gardă

S.3 a fost trasată într-una din încăperile aflate în jumătatea de S a corpului de gardă, mai precis, în colțul de NV al încăperii. Cota 0,00 m a fost stabilită la nivelul pragului intrării în încăpere. Scopul acestei săpături a fost acela de a vedea fundația zidurilor în acest punct, până la talpa de fundare. Din cauza ploilor, nivelul pânzei freatice a urcat foarte mult, cercetarea arheologică fiind oprită la cota de - 1,64 m. Din acest motiv nu a fost atinsă talpa de fundare a zidurilor. Zidul de vest al încăperii a fost notat Z.6, iar cel de nord Z.7. Relația dintre Z.6 și Z.7 este de țesere. Fundațiile zidurilor sunt neregulate, construite din piatră mare, înecate în mortar de var albicios, cu nisip. În fundația zidului nordic, Z.7, de la cota de - 1,02 m se observă o intervenție modernă de subzidire cu ciment, realizată, cel mai probabil, în contextul proiectelor de restaurare anterioare. Pe profilul de est al unității de cercetare se observă șanțul pentru intervenția de subzidire pentru Z.7. O altă intervenție, cel mai probabil pentru a verifica fundația lui Z.6, se observă pe profilul de sud, lângă zid. Cercetarea s-a oprit la - 1,64 m, într-un strat maroniu gălbui mai curat. Pe profilul de sud se observă o serie de intervenții, care cel mai probabil aparțin etapei de construcție a zidului 6. Între cotele - 1,30-1,40 m (cote maxime), se observă o lentilă de mortar gălbui. Este suprapusă de o serie de nivelări cu pământ foarte pigmentat, afânat. Acestea sunt suprapuse de un nivel de umplutură în care au fost realizate intervenții pentru introducerea apei și canalizării.

S.4 a fost trasată într-o încăperea poziționată pe latura de NE, la subsolul accesului care se face din curtea incintei II spre Bastionul Pană. Cota 0,00 m a fost stabilită la nivelul pragului intrării în încăpere. Scopul acestei secțiuni a fost acela de a dezveli fundațiile pereților de nord și sud. Datorită pânzei freatice, cercetarea nu a fost finalizată. Cota la care s-a oprit cercetarea este de - 0,70 m, într-un pământ brun închis, lutos. Zidul nordic al încăperii a fost notat Z. 8. Este un zid cu fundație de piatră de dimensiuni mari și medii, legate cu mortar de var alb-cenușiu, dur. Peretele de sud al încăperii a fost notat Z. 9, având orientarea V-E. Elevația suprapune o fundație din piatră de dimensiuni mari și medii. Fundația pe care stă elevația, are orientare diferită, adică NE-SV. Datorită caracterului restrâns al cercetării, putem presupune că fundația este o structură mai veche, elevația fiind ridicată într-o etapă diferită. Cercetarea s-a oprit într-un pământ brun închis, lutos. Este suprapus de un nivel de amenajare (probabil înaintea turnării plăcii de ciment). Fundația zidului de piatră este suprapusă de o umplutură de pământ din piatră și mortar. Pe profilul de vest se observă o umplutură cu mortar care pornește de la cota de - 0,30 m. Tot pe profilul de vest, lângă Z.9, se observă o umplutură brună, cu mult pigment de mortar și cărbune.

S.5 a fost trasată într-o încăperea poziționată la parterul din jumătatea de nord a corpului de gardă. Scopul acesteia a fost acela de a vedea fundația zidului de vest al încăperii. Din cauza amplasării canalului termic, care trece plin clădire, cercetarea arheologică a fost oprită la cota de - 0,66 m. De asemenea, stratigrafia a fost deranjată. Cota 0,00 m a fost stabilită la nivelul pragului intrării în încăpere. Zidul de vest al încăperii a fost denumit Z.3. Acesta are o fundație de piatră, legată cu mortar de var și fragmente de cărămidă pentru egalizarea zidăriei. Până la cota de - 0,66 m, fundația este acoperită cu ciment și smoală. Elevația este tencuită, peste care s-a aplicat faianță. La cota de + 1,00 m, în elevație se observă o fereastră, cu dimensiunile de aproximativ 1x1 m. Z.4 (latura de nord) și Z.5 (latura de sud) sunt construcții amenajate în pentru funcționarea restaurantului. Acestea au o fundație de ciment, talpa lor de fundare se află la cota de - 0,46 m. Elevația zidurilor este cu faianță.

S.6 a fost trasată în exteriorul corpului de gardă, între unul din stâlpii de boltă aflați în exterior și clădirea actuală, perpendiculară pe stâlp. În urma cercetării a fost identificată talpa fundației clădirii corpului

de gardă (Z.13) și a stâlpului de boltă (Z.14). Fundația clădirii, este o zidărie regulată din piatră de dimensiuni mari, înecată într-un mortar albicios, cu mult var și nisip, destul de sfărâmbicios. Fundația se delimitează de elevație, printr-un decroș de 0,14 m, la cota de - 0,06 m. La fel ca și fundația, elevația este construită din piatră de dimensiuni mari, legată cu mortar de var. Stâlpul (Z.14), stă pe o fundație din ciment cu pietriș, datorată în mod evident unei intervenții de restaurare-consolidare. Stâlpul este din cărămidă (cu dimensiunile de 30x15x5 cm) legată cu mortar. Are o formă dreptunghiulară, cu dimensiunile de 0,90x0,60 m, orientat N-S. Fundația originală a stâlpului nu a fost accesibilă, fiind integral ascunsă de intervenția modernă. Cercetarea a fost efectuată până la - 2,08 m. Săpătura s-a oprit într-un pământ negru lutos, cu pietriș și pigment de cărbune. Acest nivel, este suprapus de o serie de nivelări cu pământ și moloz, care, cel mai probabil, aparțin etapelor de construcție a incintei principale (incinta I) a cetății. Limita superioară a nivelărilor are o pantă ce coboară dinspre V spre E, între - 1,26 - 1,38 m, în unitatea de cercetare. Anterior edificării corpului de gardă, s-a recurs la ridicarea nivelului de călcare, cu un strat gros de lut brun gălbui curat. Limita superioară a acestei nivelări, este dată de nivelul de călcare actual, ce are o pantă care coboară dinspre clădire spre stâlpi, între - 0,22 - 0,32 m (de la E spre V). Nivelul de construcție a clădirii actuale se află, cel mai probabil, între cotele de - 0,06 - 0,22 m. Datorită intervențiilor moderne de reabilitare a cetății, nivelul de călcare a fost coborât.

Secțiunea 7 a fost trasată în interiorul corpului de gardă, perpendiculară pe stâlpul de SV al încăperii. În urma cercetării, s-a observat că stâlpul de cărămidă (Z.15), stă pe o fundație de ciment cu pietriș. Fundația are formă ușor neregulată, conică. Limita superioară a fundației se află la - 0,46 m. Elevația stâlpului, este construită din cărămidă, ce are dimensiunile de 30x15x5 cm, legată cu mortar. Stâlpul de cărămidă, are o formă patrulateră, cu dimensiunile de 0,90x0,90 m. Fundația stâlpului, suprapune ruina unui zid din piatră, ce a fost surprins pe latura de E a unității de cercetare, Z.16, orientat N-S. Limita de demolare a zidului, se află situată la - 0,72 m, iar talpa de fundare a fost surprinsă la - 2,10 m. Zidul este construit din piatră de dimensiuni mari, înecată în mortar de consistență dură, cu nisip și fragmente de cărămidă. Suntem de părere că această ruină face parte în mod evident, dintr-o construcție anterioară construcțiilor actuale a cetății. În această încăpere, cercetarea a fost efectuată până la - 2,20 m și s-a oprit într-un pământ negru, cleios, cu pietriș și pigment de cărbune. Este suprapus de o serie de nivelări, care aparțin etapelor de construcție a incintei principale. Până la - 1,00 m, a fost observat un strat compact de var alb, pe alocuri suprapus de o peliculă de mortar cenușos. Nivelul de călcare actual, este dat de partea superioară a unei plăci de ciment ce are o grosime de 0,16 m, la - 0,30 m.

Cercetarea arheologică de la Cetatea Făgăraș, campania 2011, a fost o cercetare restrânsă, având scopul de a furniza informații tehnice în punctele stabilite de arhitecți.

În urma cercetărilor arheologice a fost vizibil extradusul de boltă al încăperii care se află situată la parterul bastionului Pană. De asemenea pe bastionul Tomori nu a fost identificată încăperea care se presupunea a fi acolo. Astfel putem spune că bastionul Tomori este prevăzut cu o încăpere pe latura sa de vest și una pe NV (unde se află transformatorul electric), restul bastionului fiind umplut.

Din păcate cercetarea din interior, a oferit date doar parțiale. Datorită apei care s-a infiltrat în unitățile de cercetare, săpătura arheologică a fost oprită la diferite cote. Astfel au putut fi vizibile doar parțial fundațiile zidurilor, din corpul de gardă și din încăperea din colțul de NV.

Informații suplimentare online

[Raportul 4832 din cronică.cimec.ro](http://raportul4832.din.cronica.cimec.ro)

[Localizare pe hartă, folosind Mapserver Cimec.ro](http://localizare.pe.harta.folosind.Mapserver.Cimec.ro)
